

ŽINIASKLAIDA IR TIKROVĖ

Ar žurnalistas, pateikdamas tikrą informaciją,
perteikia tikrovę?

MINČIŲ LIETUS

Kas būdinga žiniasklaidai	Kas būdinga tikrovei
<i>Pavyzdžiai...</i>	<i>Pavyzdžiai...</i>

- Kaip žiniasklaida ir tikrovė susijusios?
- Ar žurnalistas, pateikdamas informaciją kaip naujieną, perteikia tikrovę?

NAUJIENA – TIKROVĖS KONSTRUKTAS*

- ✘ Naujiena yra kaip paveikslas. Paveikslas nėra tikrovė, jis tėra tikrovės konstruktas, kurį nutapė dailininkas. Naujiena taip pat nėra tikrovė – tai žurnalisto pateikiamas tikrovės konstruktas.

* *Konstruktas* – mintyse sukurtas dalykas.

KAIP ŽURNALISTAS KONSTRUOJA NAUJIENA?

- ✘ Atrenka tam tikrai auditorijai svarbiausius įvykius.
- ✘ Renka apie juos informaciją: kalba su žmonėmis, skaito dokumentus ir pan.
- ✘ Atrenka, jo nuomone, svarbiausius faktus, pasisakymus, vertinimus.
- ✘ Pagal žiniasklaidos priemonės pobūdį parenka nuotraukų, vaizdo įrašų.

KAS DARO ĮTAKOS AR TRUKDO ŽURNALISTUI PERTEIKTI TIKROVĘ? (I)

- ✘ Asmeninės nuostatos.
- ✘ Įstatymai ir etikos kodeksai.
- ✘ Žiniasklaidos priemonės vidaus politika, priklausymas verslo struktūroms.

KAS DARO ĮTAKOS AR TRUKDO ŽURNALISTUI PERTEIKTI TIKROVĘ? (II)

- ✘ Geografiniai trukdžiai – atstumai.
- ✘ Laiko apribojimai.

KAS DARO ĮTAKOS AR TRUKDO ŽURNALISTUI PERTEIKTI TIKROVĘ? (III)

- ✘ Fotoaparatas arba vaizdo filmavimo kamera tik įrėmina tikrovę.
- ✘ Garsu įrašytas pokalbis neperteikia visko, kas vyksta interviu metu.
- ✘ Vaizdo ir garso montažas gali kardinaliai pakeisti tikrovę.
- ✘ Tiesioginis eteris taip pat negali perteikti tikrovės.

REDAKTORIAUS INDĖLIS

- ✘ Naujieną rengia žurnalistas, tačiau prieš publikuojant ją peržiūri ir redaktorius.
- ✘ Redaktorius nėra buvęs įvykio vietoje.
- ✘ Redaktorius gali išbraukti faktus, pasisakymus ir vertinimus, kurie jam atrodo nesvarbūs.
- ✘ Redaktorius gali ištrinti teksto pabaigą.

ŽMOGUS NEMATO VISOS TIKROVĖS

- ✘ Būdamas pačioje įvykio vietoje žmogus nemato visos tikrovės: jis nežino visų reikšmingų faktų ir aplinkybių.
- ✘ Žmogus koncentruoja žvilgsnį į vieną situaciją, o tuo metu už jo akiračio gali formuotis kita situacija ir dar svarbesnės jos aplinkybės.
- ✘ Kartais televizija geriau išryškina aplinkybes, nei mato įvykio vietoje esantis stebėtojas.

SKAITYTOJO VAIDMUO

- ✘ Skaitytojas pats renkasi, kokias naujienas skaityti ir pagal tai gali susidaryti aiškesnį tikrovės įspūdį.
- ✘ Pavyzdžiui, skaitydamas kuo daugiau naujienų, pasisakymų ir vertinimų apie vieną įvykį ar tendenciją, skaitytojas susidarys tikslesnį vaizdą nei tuo domėdamasis fragmentiškai.

APIBENDRINIMAS

- ✘ Žiniasklaida yra darinys, padedantis susidaryti įspūdį apie tikrovę.
- ✘ Sakoma, kad kuo profesionalesnė žiniasklaidos priemonė, tuo tikslesnį tikrovės konstrukta ji pateikia.

GRUPINĖ UŽDUOTIS - DURSTINYS

- Pasiskirstykite į *keturias* „namų“ grupes išsiskaičiavę *pirmais-ketvirtais*.
- Kiekviena „namų grupei“ gauna po dalį medžiagos apie skirtingus tikrovės perteikimo trukdžius (žr. *1 Veiklos lapą*).
- Padirbėję „namų“ grupėje persigrupuokite į „ekspertų“ grupes.
- Išsamiai išnagrinėkite visus veiklos lape pateiktus veiksnius, aiškindamiesi, kas ir kaip trukdo žurnalistui objektyviai perteikti tikrovę.

UŽDUOTIS POROMIS: SKAITYTOJAS IR ŽURNALISTAS

- ✘ Pasiskirstykite poromis: A- *skaitytojas ir B- dienraščio žurnalistas*.
- ✘ Siūloma pasirinkti naujieną, pateiktą naujienlaiškyje „Aktualijos! O ką manai Tu?“ (<http://www.upc.smm.lt/aktualijos/>).
- ✘ A *skaitytojas* pasidalina mintimis, kokių faktų ar aplinkybių galėjo nepateikti žurnalistas, manydamas, kad jos nesvarbios įvykiui? O B *žurnalistas* atsako A skaitytojui, paaiškindamas, su kokiais trukdžiais susidūrė rašydamas apie tikrą įvykį.
- ✘ Po to apsikeiskite vaidmenimis: A mokinys tampa *žurnalistu*, o B mokinys – naujienos *skaitytoju*.

APIBENDRINAMOJI UŽDUOTIS IR REFLEKSIJA

- ✘ *Įsivaizduokite, kad už lango įvyko eismo įvykis. Tačiau Jūs tuo metu klausėtės mokytojo, žiūrėjote į lentą ir nematėte, kaip įvyko avarija. Kokias įvykio aplinkybes norėtumėte sužinoti? Ko klausinėtumėte liudininkų, kad galėtumėte aprašyti įvykį?*

Tai gali būti namų užduotis – parašyti naujieną apie tikrą, neseniai įvykusį eismo įvykį artimoje aplinkoje.

- ✘ *Aptarkite, ko išmokote per dvi pamokas *Žiniasklaida ir tikrovė* bei kaip sekėsi atlikti įdėmaus skaitytojo ir atsakingo žurnalisto vaidmenis.*